ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินงานโครงการวนศาสตร์ชุมชนบนพื้นที่สูง ศูนย์จัดการต้นน้ำกก จังหวัดเชียงราย

ชื่อผู้เขียน นายวันชัย พรินทรากุล

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วราภา คุณาพร	ประธานธรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป คชศิลา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดุษฎี ณ ลำปาง	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฐิน ศรีมงคล	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ต่อการดำเนินงานของโครงการวนศาสตร์ชุมชนบนพื้นที่สูง ในการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยอื่นๆ ของผู้นำชุมชนกับความคิดเห็นในการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนศึกษาถึงความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนที่เข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม การจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามโครงการวนศาสตร์ชุมชนบนพื้นที่สูง ศูนย์จัดการต้นน้ำกก จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ ผู้นำชุมชนในกลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้านในหมู่บ้าน เป้าหมายโครงการวนศาสตร์ชุมชนบนพื้นที่สูง ภายใต้การดำเนินงานของหน่วยจัดการต้นน้ำ สังกัดศูนย์จัดการต้นน้ำกก จังหวัดเชียงราย จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPPSS/pc^{+}) หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าไคสแควร์ (Chi - square)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป และมีอายุเฉลี่ย 40.1 ปี และมีสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 5.4 คน ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา มีพื้นที่ถือครองการเกษตร เฉลี่ย 19.8 ไร่ มีรายได้ เฉลี่ย 29,884 บาท ต่อปี และผู้นำชุมชนส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการร่วมประชุม/ฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างดี

ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินงานโครงการวนศาสตร์ชุมชนบนพื้นที่สูง ศูนย์จัดการต้นน้ำกก จังหวัดเชียงราย เกี่ยวกับการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจำแนกตามกิจกรรมของโครงการฯ จำนวน 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมการสร้างจิตสำนึก การวางแผนและการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน บทบาทของกลุ่มองค์กรต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการปลูกพืชเชิงอนุรักษ์ดิน น้ำ และระบบเกษตรป่าไม้ พบว่าในภาพรวมผู้นำชุมชนมีความเห็นด้วยต่อต่อกิจกรรมของโครงการฯ อยู่ในระดับดีมาก โดยมีเพียงบางประเด็นที่ผู้นำชุมชนยังไม่แน่ใจ ซึ่งได้แก่ การโยกย้ายพื้นที่ทำกิน การให้อำนาจแก่คณะกรรมการหมู่บ้าน และการกำหนดขนาดพื้นที่ทำกิน

จากการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า ขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตร มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการเนินงานโครงการฯ และการได้รับข้อมูลและข่าวสารทางด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินงานโครงการวนศาสตร์ ชุมชนบนพื้นที่สูง

ข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนคือ ต้องการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานตามโครงการวนศาสตร์ชุมชนบนพื้นที่สูง ศูนย์จัดการต้นน้ำกก จังหวัดเชียงราย ให้ความสำคัญกับชุมชน และให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรภายในชุมชนของตนเอง ตลอดจนสนับสนุนทางด้านความรู้และวิชาการในการทำการเกษตรที่ไม่ทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนมากขึ้น

Independent Study Title The Opinion of Community Leaders to Social Forestry Highland Project, Nam Kok Watershed Center, Chiang Rai Province

Author Mr. Wanchai Printrakul

M.S. (Agriculture) Agricultural Extension

Examining Committee :

Asst. Prof. Warapa	Kunapron	Chairman
Asst. Prof. Prateep	Kochsila	Member
Asst. Prof. Dusdee	Nalampang	Member
Asst. Prof. Katin	Srimongkol	Member

ABSTRACT

This study aimed at investigating the opinion of community leaders on highland social forestry project regarding natural resources management and conservation. It also aimed at investigating the relationships between personal, social, economic characteristics among them and their opinions on the natural resources management and conservation. Those community leaders' needs, suggestions regarding the launching of highland social forestry project, Nam Kok watershed Center,Chiang Rai province was also studied. Population in this study were 120 community leaders serving as village committees in the highland social forestry project area. Data was gathered by questionnaire and analysed by statistical package for the social sciences : SPSS/pc with percentage, arithmetic mean, standard deviation and chi - square technique.

The results showed that most of the community leaders was 40 years old or higher while their average age was 40.1. The average family members was 5.4. Most of them were not educated. The average agricultural land was 19.8 rai per family with an average annual earning of 29,884 Baht. Most of the community leaders experienced in attending the meetings, training programs regarding natural resources conservation.

The community leaders' opinions on the launching of highland social forestry project, which could be categorized into four areas of building up consciousness, planning and managing land utilization, roles of organizations on natural resources management, and cropping system regarding land, water and agro-forestry conservation were highly agreeable. While their opinions on some issues including the disposal of the agricultural land, vesting village committee with full authority and determining agricultural land size were not certain.

Hypothesis testing showed that the agricultural land was negatively related to the community leaders' opinions on the project while access to the information regarding natural resources conservation was positively related to significantly.

Suggestions derived from the community leaders existing in this study included the center should pay more attention to the community and let them take more role in conserving their own natural resources. Besides, the center should provide the community with additional knowledge regarding the natural resources conservation as well as sustainable agricultural practice.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University